

гідність взаємопов'язана з гідністю інших людей (матеріали розміщені на сторінці «GLOBAL DIGNITY DAY» facebook).

Ірина Донець, член робочої групи «Інтеркультурне планування та облаштування креативного міського простору» (основною метою групи є формування креативного простору міста, оптимізація творчих мейнстримів і підвищення рівня комфортності зон культури та дозвілля за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID)), ініціювала на базі Центру дитячої та юнацької творчості Мелітопольської міської ради впровадження проекту «Місто Мелітополь підтримує інтеграцію місцевої молоді». Задум проекту полягає в тому, щоб у шести клубах за місцем проживання створити коннект-студії родинного дозвілля для вимушених переселенців та мелітопольських дітей і підлітків, як внесок у стабілізацію складної обстановки в нашій країні.

Ще одним вдалим прикладом реалізації Плану стала ініціатива мелітопольського координатора благодійного фонду «Ліга Чарівників» Олени Стрілецької (члена робочої групи інтеграційної теми «Привітальна політика міста та культурно-духовні практики громади») щодо проведення тренінгів-консультацій з експертами «Міжнародної жіночої ліги за мир та свободу (Women's international league for PEACE@FREEDOM)» Броню Хайдс з Північної Ірландії та Альмут Рохованською з Австрії щодо обговорення проблем консолідації інтеркультурної громади міста з вимушено переселеними особами на основі загальноєвропейських демократичних цінностей: «Як ми можемо інтегрувати вимушено переселених осіб, якщо їх нема куди інтегрувати?», «Як ми можемо мобілізувати жінок для того, щоб вони разом

висловлювали свою думку та вимагали від місцевих органів влади виконання необхідних вимог?», «Сенс та значення жіночої активності: як ми можемо стати сильнішими та діяти ефективніше?», «Чи готові ми почати діалог один з одним?».

Як бачимо, тільки в результаті тривалої співпраці мелітопольської мерії, громади, ЗМІ, підприємців, науковців та експертів, поваги та уваги до керуючих принципів та моделей Програми Ради Європи «Інтеркультурні міста», що були адаптовані до сьогоденної української дійсності, стало можливим створення першого в Україні досвіду втілення урбаністичної моделі інтеркультурної інтеграції та розробки Плану інтеркультурної інтеграції.

1. Флорида Р. Большая перезагрузка. Как кризис изменит наш образ жизни / Р. Флорида // «Классика-XXI». – 2012. – 240 с.;
2. Межкультурные города: К модели межкультурной интеграции (Результаты совместной программы Совета Европы и Европейской Комиссии «Межкультурные города») Совет Европы: ТОВ «Мастер книг», Киев. – 161 с.;
3. The diversity advantage challenge [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.coe.int/t/DG4/CULTUREHERITAGE/CULTURE/DIVERSITY/form2014_en.pdf;
4. Interculturalcities: governan ceand policies for diverse communities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/Cities/Default_en.asp;
5. The Intercultural Integration Approach: cities realizing the diversity advantage. Council of Europe, Strasbourg, France, September 2013;
6. Bloomfield J., Bianchini F. Planning for the Intercultural City. Stroud; Comedia. – 2004;
- 7 Recommendation CM/Rec (2015)1 of the Committee of Ministers to member States on intercultural integration [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp>.

УДК 621.39:323.2(477)

Павло Жадько

Інформаційно-комунікативні технології в демократизації владних відносин в Україні

Робота присвячена проблемам функціонування інформаційно-комунікативних технологій у сфері владних відносин в Україні. Автор аналізує роль інформаційно-комунікативних технологій в політичній складовій суспільства в межах євроінтеграційного змісту цього процесу. Виходячи з розуміння, що демократична система постійно потребує зворотного зв'язку за допомогою комунікації, робиться акцент на основні теоретичні положення здійснення політичної комунікації: політико-правове регулювання комунікативного процесу; особливості функціонування засобів масової інформації як посередника між владою і суспільством; легальність та публічність комунікативної сфери в усіх проявах її функціонування; складові інформаційного поля політичного життя суспільства. Характеризується низка наукових понять: політична комунікація, політична культура, етичні норми політичного життя суспільства, демократичний вектор політичного спілкування. Робота містить практичні рекомендації стосовно процесів взаємодії суб'єктів політичної та соціальної сфер, виходячи з політико-правових, етично-культурних та адміністративних положень.

Ключові слова: інформаційно-комунікативні технології, демократизація, владні відносини, політична комунікація, політична культура.

Pavlo Zhadko

Information and Communication Technologies in Democratization of Power Relations in Ukraine

This paper deals with the problems of functioning of information and communication technologies in the field of power relations in Ukraine. The author analyzes the role of information and communication technologies in political components of society within the European integration process. Based on the understanding that a democratic system requires constant feedback via communication the author locks through the basic theoretical concepts of political communication: political and legal regulation of the communication process; peculiarities of media as a mediator between the government and society; legality and publicity in communicative sphere in all aspects of its operation; components of the information field of political society. They are characterized by a number of scientific concepts: political communication, political culture, moral norms of political life, democratic vector of political communication. The work contains practical recommendations for the processes of interaction of political and social spheres, based on political, legal, ethical, cultural and administrative provisions.

Keywords: Information and Communication technology, Democracy, Power Relations, Political Communication, Political Culture.

Павел Жадько

Информационно-коммуникационные технологии в демократизации государственных отношений в Украине

Робота посвящена проблемам функционирования информационно-коммуникативных технологий в сфере политических отношений в Украине. Автор анализирует роль информационно-коммуникативных технологий в политическом обществе в пределах евроинтеграционного содержания этого процесса. Исходя из того, что демократическая система постоянно нуждается в обратной

связи с помощью коммуникации, автор акцентирует внимание на основные теоретические положения осуществления политической коммуникации: политико-правовое регулирование коммуникативного процесса; особенности функционирования средств массовой информации в качестве посредника между властью и обществом; легальность и публичность коммуникативной сферы во всех видах ее функционирования; составляющие информационного поля политической жизни общества. Характеризуется ряд научных понятий: политическая коммуникация, политическая культура, этические нормы политической жизни общества, демократический вектор политической общности. Работа содержит практические рекомендации по процессам взаимодействия субъектов политической и социальной сфер, исходя из политико-правовых, нравственно-культурных и административных положений.

Ключевые слова: *информационно-коммуникативные технологии, демократизация, политические отношения, политическая коммуникация, политическая культура.*

Сучасне українське суспільство перебуває у стадії трансформації. На зміну авторитарного режиму приходить демократичний політичний режим. На цьому шляху суспільство зустрічається з комплексом різноманітних економічних, соціальних, політичних та культурних проблем. Однією з найбільш актуальних проблем розвитку системи владних відносин в Україні є розробка та впровадження нових соціальних і політичних технологій. Суспільство вимагає не механічного запозичення технологій соціального і політичного управління, що розроблені в сучасному демократичному соціумі, або їхньої адаптації до національних, культурно-історичних особливостей українського суспільства, а вироблення специфічної, унікальної системи політичних і соціальних технологій. Ефективність таких соціально-політичних реформ залежить від вирішення цього теоретичного і практичного завдання.

Політична ситуація у нашій країні характеризується переважним використанням комунікативних технологій, таких як політична пропаганда, реклама та PR. Сьогодні важко уявити політичний процес без формування іміджу основних «гравців», чіткої пропаганди та PR-кампаній, політичної реклами. Саме тому дослідження комунікативних технологій виступає одним із актуальних наукових напрямків у сучасній політичній науці.

У сучасних умовах технологічного розвитку та збільшення впливу засобів масової інформації змінюється їхня роль у політичному просторі, ЗМІ не тільки передають політичну інформацію, вони визначають порядок денний суспільства та політичної еліти, утворюють прості політичні комунікації. Становлення інформаційно-комунікативних технологій в демократизації владних відносин неможливо уявити без активної, цілеспрямованої діяльності ЗМІ. Відмовляючись від авторитарної моделі відносин із владою, ЗМІ опиняються у політичній та економічній залежності від фінансових груп, представляючи їхню позицію у комунікативному просторі. Будучи результатом політичної роботи, політична комунікація являє собою вираження пануючих у суспільстві та еліті ідеологічних систем, а масова політична комунікація в політиці поступово переходить у розряд ефективного засобу боротьби за державну і політичну владу.

Українське суспільство переживає «інформаційний шок», відбувається активізація інформаційних потоків. Такі трансформації виступають підґрунтям плюралізму та конкуренції інформаційної продукції. Для демократичних країн це не є проблемою, а в країнах, що знаходяться в процесі становлення демократії, може виникнути проблема, коли держава не контролює мережі інформації, які виникають у публічній політичній сфері, а сьогоднішнє громадянське суспільство ще не готове до повноцінного впливу на цю сферу. Тому досить нагально зростає прикладна роль комунікативних технологій, які спрямовуються на досягнення конкретних політичних цілей окремих учасників політичної боротьби. Особливо це стосується механізмів прийняття рішень у державних інституціях та виборчих кампаніях, де перевага надається іміджевим технологіям.

Дослідження ролі та функцій інформаційно-комунікативних технологій є актуальним науковим завданням для політичної теорії і практики політичних відносин. Тому спробуємо проаналізувати науково-теоретичне підґрунтя проблеми та зробити певні висновки і прогнози.

Інформаційна цивілізація має місце бути за умови функціонування інформаційних технологій. Інформація сьогодні є переважаючим елементом не лише політичної сфери, а й сфер економічної, соціальної, культурної, військової, дипломатичної, виробничої. Політична комунікація зазнала і продовжує зазнавати змін, пов'язаних з глобалізацією і створенням нового інформаційного простору без кордонів. У цих умовах підсилюються тенденції контролю за інформацією, розширюється спектр засобів впливу на свідомість громадян, а також посилюється відповідальність владних структур у процесі їхньої діяльності. Постає питання відповідності законодавчої бази, яка регулює взаємини між владою та інформаційним потоком; питання відповідальності засобів масової інформації, що транслюють і породжують політику; питання легальності та публичності всього комунікативного процесу.

Виходячи з основ демократії, комунікативні процеси є ключовим елементом у формуванні суспільства, де люди і держава відчувають взаємозв'язок. Відповідно, політична комунікація має стимулювати. Вона не повинна обмежуватись низкою наказів народу від правлячої еліти, а провокувати відповідну реакцію з його боку і заохочувати його участь. У нинішніх наукових дослідженнях цей процес має назву «зворотній зв'язок». Демократична система постійно потребує зворотного зв'язку за допомогою комунікації. Вчені наполягають: «Без цього стимулюючого, критичного та корегуючого й тим самим інтегруючого елементу відмирають демократичні корені» [6 с. 39]. Без вільної комунікації політична система не здатна до саморозвитку та рано чи пізно приречена на провал.

Інформаційно-комунікативні технології посідають провідне місце у процесі становлення України як демократичної держави. Цей процес стає не лише епіцентром публічної політики, але й змінює сам формат владних відносин. Кардинальні зміни відбуваються, зокрема, у сфері публічного адміністрування, яка робить спробу базуватися на принципах демократичності та рівноправності, тим самим набуваючи демократичних рис. Але особливих змін зазнали принципи формування воєнної доктрини країни, що спровоковано загрозою цілісності держави через військову агресію з боку ще донедавна ніби «дружньої» держави. В цьому контексті йдеться не просто про зворотній зв'язок в технологічному вимірі комунікації, не просто про діалог влади з народом у вирішенні стратегічних питань, пов'язаних з захистом Батьківщини. Має місце унікальний приклад комунікації, коли, власне, народ взяв ініціативу в свої руки і влада змушена діяти відповідно, навіть інколи під тиском своїх же громадян. Маємо на увазі блискавичні дії людей у створенні добровільних батальйонів, волонтерська діяльність, небачений по своїй силі рівень патріотизму. Влада, намагаючись

встигнути за своїм народом, ініціювала створення національної гвардії, мобілізаційного процесу, дипломатичних домовленостей. Аналізуючи сьогодні можливості інформаційно-комунікативних технологій, маємо зважати, що без цього нового, нечуваного досі в світі комунікативного феномену, дослідження буде неповним, не об'єктивним. Більше того, майбутні вітчизняні та зарубіжні дослідження в галузі комунікології будуть базуватися на системо-утворюючих факторах функціонування українського політикуму.

Поняття «**інформаційно-комунікативні технології**» виникло в США в процесі управління громадською думкою. А також термін «**політична комунікація**» на початковому етапі став заміною для пропаганди, оскільки вважався більш доцільним при означенні демократії. Загалом, дослідження комунікації має чотири основних підходи: політологічний (Г. Лассуелл), соціологічний (П. Лазарсфельд), психологічний-малих груп (К. Кевін) і психологічний-експериментальний (К. Готланд). Зосереджуючи увагу на політологічному змісті комунікації, зазначимо, що Г. Лассуелл – представник політологічного підходу в комунікації, у 1948 р. розробив класичну парадигму комунікації, що базується на послідовних запитаннях: хто передає, що передає, по якому каналу, кому і з яким результатом. Відповіді на ці запитання демонструють основні змінні процеси комунікації, зокрема, і комунікації політичної [4, с. 102–115].

Політичні повідомлення – це ключовий аспект політики, джерело інформації про політику для звичайних людей. Доступ до такої інформації дає змогу отримувати відомості про події минулого, будувати прогнози на майбутнє. На основі отриманої інформації, люди дають оцінку подіям політичного життя. Самостійність і незаангажованість такої оцінки залежить від достовірної інформації.

Під **інформацією** розуміють сукупність різних повідомлень, відомостей, даних про відповідні предмети, явища, процеси [5, с. 14]. **Політична ж інформація** є сукупністю знань, повідомлень про явища, факти і події політичної сфери суспільства, за допомогою якої відбувається передача політичного досвіду, координуються зусилля людей, відбувається їхня політична соціалізація і адаптація, структурується політичне життя. Саме інформаційні потоки актуалізують і активізують процес комунікації, а не навпаки.

Комунікація – це комплексне явище, що структурує інформацію і за змістом, і за каналами її передачі. А тому можна констатувати той факт, що політична інформація набуває рис політичної комунікації, коли вона потрапляє до її структури, а сам процес зводиться до функціонування інформаційно-комунікативних технологій в дії.

Цивілізаційний, суспільний та технологічний розвиток сучасного світу дозволяє використовувати як традиційні, так і інноваційні (технологічно удосконалені) канали комунікації. Проте, найчастіше при класифікації каналів політичної комунікації використовують підхід Ж.-Р. Шварценбергера, що виділив три основних способи (канали) політичної комунікації, базовані на використанні різноманітних засобів [5, с. 76].

1. Комунікація через засоби масової інформації: друковані засоби (преса, книги, плакати), електронні (інтернет, телебачення, радіо). Така комунікація реалізується через проведення прес-конференцій, брифінгів, розсилання прес-релізів, розміщення політичної реклами.

2. Комунікація через організації, коли ланкою передачі слугують політичні партії, групи інтересів, суспільні організації і рухи.

3. Комунікація через неформальні канали з використанням особистих зв'язків.

Фактично, дана класифікація – це узагальнення найпоширеніших каналів політичної комунікації. Але стрімкість соціально-політичних процесів в країні, глобальні виклики мінливого світу, поглиблюють зміст і складові безпосередньо інформаційно-комунікативних технологій саме у сфері владних відносин.

Можемо з впевненістю зазначити, що влада комунікує з народом не стільки через пресу, телебачення, чи навіть вибори. Одним із фундаментальних положень політичної комунікації є її політико-правова основа. Тобто, законодавча база, яка регулює взаємини між владою та громадянами, має робити їх доступними, легітимними, дієвими. Рівень розвитку правових норм регуляції всього суспільного життя є показником якісного стану розвитку суспільства і, водночас, показником рівня демократії. Вочевидь, цей законодавчо-правовий рівень був далеко не досконалим, коли на Конституційному рівні спричинив узурпацію влади на найвищому щаблі і, як наслідок, руйнацію попередньої суспільної моделі (на жаль, зі значними втратами людських життів).

У теорії прийняття рішень зафіксовано, що зміна знань дає в результаті прийняття зовсім інших рішень. На нинішньому етапі суспільного розвитку Україна обрала демократичне реформування всіх сфер її діяльності. В принципі, все зводиться до створення досконалої законодавчої бази і боротьби з корупцією. Адже самі закони є формою політичної комунікації. Оскільки, по-перше, саме вони визначають та регулюють владні відносини на всіх рівнях їхнього існування. По-друге, через їхнє посередництво відбувається (повинно відбуватися) спілкування між політичними суб'єктами.

У Конституції України існують загальні положення, які визначають принципи інформування громадян та є основою для втілення в життя канонів демократії (право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань) [3, с. 7]. Це важливе конституційне положення повністю відповідає Ст. 193 Загальної декларації прав людини [1] та Ст. 10 Конвенції про захист прав і основних свобод людини [2]. Без свободи слова немає демократії. «Свобода інформації є основним правом людини і критерієм усіх інших свобод», – зазначається у резолюції Генеральної Асамблеї ООН. Окрім Основного Закону – Конституції України – над-важливими є інші Закони, що стосуються діяльності засобів масової інформації, інформаційних агентств, реклами, органів самоврядування тощо. Здійснення політичної комунікації в умовах становлення демократичного суспільства залежить також від рівня сформованості інститутів громадянського суспільства, від координованої діяльності всіх державних органів, від універсальності політичної влади.

Важливою інформаційно-комунікативною технологією у світлі демократичної традиції є публічність політики. Концепція публічної політики відкриває технологію конструювання політичного співтовариства, створення комунікативних відносин демократичного типу. Ця технологія полягає у використанні політичною комунікацією аргументованих форм, тобто у впорядкуванні обміну інформацією між політичними суб'єктами. Політична комунікація повинна бути відкритою, такою, коли ніхто з політичних суб'єктів не може бути виключеним із процесу політичного спілкування. З таких позицій, політична комунікація, взаємодія стають вільними від зовнішнього примусу, за виключенням примусу «силою аргументів». Прикладом такої комунікативної технології є заплановані зміни до Конституції в частині децентралізації

суспільства, які обговорюються на всіх соціальних рівнях досить тривалий період часу і стосуються всіх сфер життєдіяльності країни без винятку.

На етапі демократизації владних відносин особливого теоретичного і практичного інтересу набуває такий різновид політичної комунікації як міжкультурна або духовно-культурна комунікація.

Політична міжкультурна комунікація – це взаємодія з приводу влади, що здійснюється між політичними представниками різних культур або культурних чи духовних співтовариств. Її можна розглядати як специфічний процес взаємодії варіантів культури через вербальне і невербальне спілкування своїх та чужих носіїв культури і мови. Згадаймо нічний бій у набат дзвонів Михайлівського золотого Собору, коли відбувалася звіряча розправа над молоддю на Майдані. Цими дзвонами український священник комунікував до всього світу про порятунок нічим не повинних людей. Культура духовності проти постулатів мракобісся. Успішна міжкультурна комунікація передбачає як володіння іноземними мовами, так і вміння правильно інтерпретувати комунікативну поведінку політичних акторів іносоціуму, а також готовність учасників спілкування до сприйняття іншої форми комунікативної поведінки, розуміння їхніх відмінностей і трансформації від культури до культури.

Таким чином, інформаційна сфера стала сьогодні базовою для розвитку всіх інших сфер: політичної, економічної, соціальної, культурної, військової, дипломатичної. Інформаційно-комунікативні технології є необхідним

структуруючим елементом політичного життя, що зв'язує воедино різні частини суспільства і дозволяє їм функціонувати, забезпечуючи стійкість, консолідованість політичної системи як цілісного утворення, що перебуває у безпосередній взаємодії з суспільством. Суспільство має прийти до істинної демократії шляхом налагодження зворотного зв'язку в комунікативних процесах, створення гідної законодавчо-правової бази за умови неухильного її виконання, яка забезпечить політико-правове регулювання діяльності суб'єктів владних відносин. Весь характер цього процесу має характеризуватись доступністю, легітимністю, дієвістю.

1. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/caws/main.cgi?n-reg=995-015>. 2. Конвенція про захист прав і основних свобод людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ombudsman.kiev.ua/visl_03.html. 3. Конституція України. Закон України «Про внесення змін до Конституції України» [Текст]. – К.: Шкала, 2006. – 64 с. 4. *Lasswell H. D.* The structure and function of communication / University of arnors Press, 1949 – P. 102–115. 5. *Малаканова О. А.* Политическая коммуникация // «Политическая социология и современная российская политика»: Сборник учебных материалов / Под. ред. Г. В. Голосова, Е. Ю. Мелешкиной, – СПб.: Изд-во «Борей-принт», 2000. – С. 76–97. 6. *Матвієнко О. В.* Основи інформаційного менеджменту: [навч. посібник] / О. В. Матвієнко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 128 с. 7. *Саргинелли І.* Старые СМИ – новые СМИ. К вопросу об отношениях между журналистикой и политикой [Текст] / І. Саргинелли // Актуальные проблемы Европы. – М.: ИИНОН РАН, 2002. – 228 с.

УДК 305:159.922.8

Оксана Кікінежди

Трансформація цивілізаційної ідентичності української молоді: гендерна парадигма

У статті розглядаються механізми особистісного самовизначення української молоді в контексті гендерної парадигми. Представлені результати гендерного аудиту / гендерного мейнстрімінгу у виші. Окреслено шляхи впровадження гендерночутливих технологій у практику вищої школи з позиції егалітарної ідеології.

Ключові слова: гендер, гендерний аудит, гендерний мейнстрімінг, гендерне самовизначення, студентська молодь, егалітарна ідеологія.

Oksana Kikinezhdhi

Transformation of the Civilization Identity of Ukrainian Youth: Gender Paradigm

The article deals with the mechanisms of personal self-determination of the Ukrainian students (youth) in the context of gender paradigm. The results of the gender audit / gender mainstreaming, which was conducted at university are presented. The ways of introduction of gender-sensitive technologies to practice of high school from position of egalitarian ideology are underlined.

Keywords: Gender, Gender Audit, Gender Mainstreaming, Gender Self-Determination, Students (Youth), Egalitarian Ideology.

Оксана Кикинежди

Трансформація цивилизационной идентичности украинской молодежи: гендерная парадигма

В статье рассматриваются механизмы личностного самоопределения украинской молодежи в контексте гендерной парадигмы. Представлены результаты гендерного аудита / гендерного мейнстриминга в вузе. Показаны пути внедрения гендерночувствительных технологий в практику высшей школы с позиции эгалитарной идеологии.

Ключевые слова: гендер, гендерный аудит, гендерный мейнстриминг, гендерное самоопределение, студенческая молодежь, эгалитарная идеология.

Курс на євроінтеграцію є офіційно визнаним пріоритетним вектором розвитку демократичних процесів в Україні, що передбачає впровадження ґендерного егалітаризму у всі сфери функціонування суспільства, забезпечення рівного доступу жінок і чоловіків до соціально-економічних і культурно-освітніх ресурсів як невід'ємної умови дотримання основоположних прав і свобод людини, європейських правових стандартів, що актуалізує проблему посилення

дієвості національного ґендерного механізму, розробки та впровадження інноваційних практик ґендерних досліджень задля прогностики вирівнювання можливостей самореалізації молодого покоління в умовах глобалізації та мультикультуралізму.

Згідно з Білою книгою Ради Європи з міжкультурного діалогу «Жити разом у рівності та гідності» (2008), «Стратегією ґендерної рівності на 2014–2017 роки», розробленою Радою